

Visitationspredikan
Östervåla – Harbo pastorat
Sexagesima (Reformationsdagen), Andra årgångens texter
20 februari 2022

”Är det nu det är dags för husförhör?” Den frågan ställde Pontus Elvingsson – med glimten i ögat – när vi besökte Ängsholmens gårdsmejeri i torsdags. Då svarade vi skrattande att vi sparar den delen av visitationen till senare. Vem vet – kanske blir det husförhör på söndag?

Nu är det söndag. Är det nu det är dags för husförhör? Eftersom jag inte vill göra någon av er besviken så vill jag åtminstone inleda min visitationspredikan med en fråga. Men ni behöver inte vara rädda. Jag kommer inte att be någon av er att svara högt. I stället får var och en fundera över frågan tyst för sig själv.

Vad har Paulus, jungfru Maria, Sankt Ansgar, den heliga Birgitta, Martin Luther och Maximilian Kolbe gemensamt? Jag ska inte skicka under stol med att jag är väldigt nyfiken på vad ni skulle säga om vi kunde samtala om den frågan precis som vi har samtalat med varandra runt middagsbord och i soffgrupper under visitationen. Det finns väldigt många korrekta och tankvärda svar som man skulle kunna ge. Vilket av alla möjliga svar skulle du välja?

Om du behöver lite inspiration för att komma i gång med dina funderingar så finns det både viktiga ledtrådar och värdefulla pusselbitar i bibeltexterna som vi får lyssna till idag. Den här söndagen samlas vi omkring det levande ordet när vi firar reformationsdagen. Martin Luther förknippas med det levande ordet på ett alldeles särskilt sätt. Hans liv fylldes av en oemotståndlig längtan efter att evangeliet skulle vara i svang. Det bud om goda ting som Paulus skriver om i dagens episteltext skulle få fritt spelrum. Det skulle förkunnas och förkroppsligas. Det skulle genomsyra kyrkan och spridas i världen.

Rent konkret innebar det att Guds ord – bibelordet – inte skulle stängas in i obegripliga formuleringar utan översättas till folkspråket. Gemenskapen med Jesus Kristus – som är Ordet i mänsklig gestalt – skulle inte beläggas med inbillade avgifter eftersom den är gratis. Det levande ordet, Kristus, gör var och en av oss till levande ord – av nåd. Det innebär att vi alla – och inte bara präster och klosterfolk – sänds ut med bud om goda ting. Konkret medmänsklighet är också en förkunnelse som väcker tro – även om vi inte alltid tänker på det. När det levande ordet blir grundtonen i våra liv sjungs det både in i oss och ut i världen i en mängd olika tonarter och musikstilar.

”Aha!” kanske någon tänker nu. ”Nu har hon nämnt både Martin Luther och Paulus.” En sak som de har gemensamt är att de har drabbats av det levande ordet på ett alldeles särskilt sätt. Martin Luther gjorde sin reformatoriska upptäckt. Paulus mötte den uppståndne Kristus på vägen till Damaskus. ”Det här kan vara något som de också har gemensamt med den heliga Birgitta, jungfru Maria, Sankt Ansgar och Maximilian Kolbe.” De mötte också Kristus och förkunnade Kristus på ett sätt som gör att vi än idag kommer ihåg dem.

Det är inget fel på det svaret men jag vill ändå ge er en ledtråd som kanske kan få er att komma på ytterligare ett svar. Det är möjligt att den heliga Birgitta en gång i tiden besökte de trakter som idag är Östervåla-Harbo pastorat men ingen av de uppräknade kristna kändisarna har gjort sina besök här i trakterna under biskopsvisitationen. De har inte varit med i våra samtal runt middagsborden eller i soffgrupperna. Det är också något som de har gemensamt.

Temat för våra samtal och för hela biskopsvisitationen har varit "Livsnerv". Det är ett tema som mycket väl kan vara en modern översättning av evangeliebokens rubrik för det här söndagens texter. Under visitationen har vi tillsammans delat erfarenheter och tankar som berör hur det levande ordet är i svang här i Östervåla-Harbo pastorat idag. Vi har talat om hur Ordet översätts och tar kroppslig gestalt och sjungs i en mängd olika tonarter och musikstilar i era bygder och sammanhang.

När jag mötte de förtroendevalda reflekterade vi särskilt kring vad som är livsnerven i gudstjänstlivet här i församlingarna. Flera av er som jag mötte då lyfte spontant fram hur betydelsefull predikan är för er. Det var härligt att få dela er glädje över den goda förkunnelse som ni får lyssna till. Predikan är ett levande ord som levandegör bibelordet genom att visa hur det är betydelsefullt för oss idag. Om man gör en omvänd reformatorisk insats genom att översätta det som ni sa med era ord till de bibliska uttryckssätt som aposteln Paulus använder i dagens episteltext kan man säga att det ni berättade för mig är här finns det av Gud utsända förkunnare som låter er höra Kristi ord på ett sätt som väcker er tro och åkallan. Ni uppskattar att få lyssna till det sköna ljudet av stegen från goda predikanter och ni har varit tydliga med att ni gillar ljudet av både Cecilias klackar och Åsas vandringskor.

När jag besökte Solrosen och torsdagsträffen var våra samtal om livsnerv mer diakonalt inriktade. För tillfället har ni ingen diakon anställd i pastoratet men ni har ett mycket omfattande diakonalt arbete som är livsavgörande för många människor. Ni har både anställda och ideella medarbetare som genom sina ord och handlingar sprider ljus och Guds nåd på ett sätt som för tankarna till dagens gammaltestamentliga läsning. Ni berättade hur onda cirklar och sorgsna tankar kan brytas när Guds ansikte lyser över ett oplanerat samtal på kyrkogården, gubbdagis eller fruntimmersfika.

Vid besöket på Solrosen och vid torsdagsträffen betonade ni att både den människa som får hjälp när hon behöver det och den människa som får möjlighet att göra något gott för en annan människa mår bra av det. Ni vet av erfarenhet att befrielsen från betryck liksom befrielsen från förtryck ofta ligger i att man själv får adekvat hjälp samtidigt som man får chansen att göra något som är till glädje och nytta också för andra. Pastoratets engagemang i second hand-butiken, kvinnojouren, varukassen och soppluncherna är baserat på den insikten. När det levande ordet sätter er som lever här i rörelse kan resultatet bli en toscakaka, nystrukna 70-tals klänningar, myndighetskorrespondens eller pasta med räksås till en hel familj som för tillfället har ekonomiska bekymmer. Det har jag upptäckt under visitationen.

I onsdags var vi glädjande många som samlades till Café Existens i Solrosens lokaler. Temat för kvällen var "Döden som livsnerv" och samtalet som vi då fick lyssna till hade inte bara ett tänkvärt innehåll som berörde oss alla. Sättet som samtalet fördes på sa mig dessutom något viktigt om Östervåla-Harbo pastorat. Jag fick ett tydligt exempel på den goda och frimodiga dialog som ni har med brandkåren, äldreomsorgen, begravningsbyrån och skolan. Jag märkte att Östervåla-Harbo pastorat är en förtroendeingivande och uppskattad samarbetspartner för andra samhällsaktörer.

Vid torsdagens möte med pastorerna från Equmeniakyrkan och Harbo missionskyrka förstärktes det intrycket. Pastorerna sa samma sak som panelen. De önskade också att Svenska kyrkan skulle bjuda in dem igen för att fortsätta samtalen.

Jag vet inte var ni har för erfarenheter eller bilder av forna tiders husförhör men jag har mött människor som med stor värme har berättat om goda samtal, härlig gemenskap och gott

kaffebröd som det bjöds på när det var dags för husförhör. Det har fått mig att misstänka att husförhören inte alltid var så skräckinjagande som vi lätt frestas att tro. Ibland var de nog i stället ett uttryck för god själavård. Människor fick och tog chansen att berätta om sin tro och sin längtan, om sina glädjeämnen och bekymmer, på ett sätt som liknar de samtal som vi har fört under visitationen. Det kan faktiskt vara så att den här visitationen har varit mer lik ett husförhör än vi har förstått för den har fyllts av goda samtal.

Medan ni har bjudit mig på godsaker till frukost, lunch och middag har jag insett att en viktig missionsstrategi som ni har här i Östervåla-Harbo pastorat innebär att ni involverar människor i själavårdande gruppsamtal samtidigt som ni bjuder på något gott att äta. Det är ett sätt för er att hjälpa varandra och nya bekantskaper att upptäcka att Jesus Kristus är Gud med oss – mitt i våra vardagsliv. I era samtal finns det utrymme för många olika tankar om och möten med Jesus, precis som det finns i dagens evangelietext. Man behöver inte vara rädd för att svara fel men man behöver följa den uppmaning som både Nikodemos och er värdegrund – som ni har satt upp på pastorsexpeditionens anslagstavla – ger uttryck för: Att inte döma orättvist och att respektera att vi ibland tycker olika. Med andra ord behöver man vara nyfiken också på det oväntade och öppna för gudomliga ingripanden som kan vara lika överraskande som att Messias kommer från Galileen.

För egen del är jag just nu väldigt nyfiken på hur många oväntade och överraskande svar på min inledande fråga som ni nu har hunnit tänka ut. Vad har Paulus, jungfru Maria, Sankt Ansgar, den heliga Birgitta, Martin Luther och Maximilian Kolbe gemensamt? Själv har jag under visitationen funnit ett helt nytt svar på den frågan. Om ni har läst julnumret av församlingsbladet så kanske ni anar vad det är jag har upptäckt. När barnen här i Östervåla-Harbo går i fjärde klass får de möta Paulus, jungfru Maria, Sankt Ansgar, den heliga Birgitta, Martin Luther och Maximilian Kolbe när de besöker kyrkan för en vandring i tid och rum.

Här i Östervåla-Harbo har ni ett imponerande samarbete med skolorna kring undervisningen i kristen tro. Genom drama och upplevelsevandringar får barnen vara med om äventyr som följer dem genom livet och hjälper dem att tolka det som de är med om. Så här i slutet av biskopsvisitationen vill jag offentligt säga att jag hoppas att ett konkret resultat av mitt besök här blir att ni ger ut en bok med era manus och några illustrativa foton som beskriver vad ni gör när ni möter skolbarnen och hur ni tänker kring det. Det vore en välkommen insats i en tid när efterfrågan på god undervisning i kristen tro skjuter i höjden. En sådan bok kan ge ännu fler barn chansen att möta Paulus, jungfru Maria, Sankt Ansgar, den heliga Birgitta, Martin Luther och Maximilian Kolbe i sin kyrka under spännande former – med inspiration från er.

Innan vi ger ut den boken behöver vi dock ställa ytterligare en klagörande fråga. Hur är det egentligen: Är det mötet just med de här kristna kändisarna som är det viktiga? Är det de som idag står för den förkunnelse som lockar till tro? När vi invigde det nya altaret på kyrkogården i Harbo i torsdags läste jag en bibeltext som beskriver församlingen som levande stenar. Idag påminns vi om att vi är levande ord. När skolbarnen kommer till kyrkan så möter de Paulus och den heliga Birgitta på låtsas, i en lek. På riktigt – och det är viktigt – möter de er, precis som jag har fått göra under visitationen. Det är sådana möten med livs levande människor som bärs av tro och handlar i tro som håller evangeliet i svang i alla tider.

När vi invigde det nya altaret gladdes vi över att det förhoppningsvis kommer att användas långt efter vår tid här på jorden. Idag får vi glädja oss över alla människor som är levande stenar i Kristi kyrka och levande ord från Gud här i Östervåla-Harbo pastorat. Det är hisnande att tänka på att altaret kanske kommer att användas också om 500 år. Det är minst lika

hisnande att tänka på att Kristus dagligen sänder ut oss med bud om goda ting och samordnar våra insatser, ofta i det fördolda, så att Guds vilja sker. Samhörigheten med Kristus och gemenskapen omkring honom ger vår livstid – vår stund här på jorden – en livsnerv som aldrig någonsin dör.

Biskop Karin Johannesson, Uppsala stift